

ب. مراقبت و درمان

ب-۵) مراقبت های مادر و نوزاد

ب	۵	۱
پذیرش مادران باردار در بلوک زایمان براساس تریاژ طبق دستورالعمل ابلاغی انجام می شود.		
دستآورد استاندارد		
• معاینه و مراقبت مادران باردار، اولویت بندی و تشخیص مادران پرخطر • اولویت بندی مادران باردار پرخطر در هر سطح و نوع هنگام مراجعه به بیمارستان		

سنجه ۱. "پذیرش مادران براساس تریاژ انجام شده در بلوک زایمان" با رعایت الزامات ابلاغی وزارت بهداشت انجام می شود.		
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل	
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر	
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی	
۱	وجود کارشناس / کارشناس ارشد مامائی تریاژ در اتاق معاینه بخش زایمان یا بخش اورژانس	
۲	تریاز مادران باردار و اولویت بندی مادران پرخطر جهت ویزیت و معاینه	
۳	تکمیل فرم تریاز/ گزارش مامائی دفتر سرپایی یا پرونده مادر باردار	
توضیحات	دستورالعمل های مرتبط : براساس بند ۵ بخشنامه ۴۹/۳۰/۴۰ مورخ ۹۰/۲/۱۹ (جداسازی مادران پرخطر و کم خطر) معاونت درمان و بهداشت وزارت متبوع و آخرین نسخه ابلاغی کتاب "راهنمای کشوری ارائه خدمات مامائی و زایمان"، (بازنگری دوم این کتاب طی بخشنامه ۵۶/۱۱۰/۴۰ مورخ ۹۱/۸/۲۳ معاونت بهداشت و درمان ابلاغ شده است).	
هدایت کننده	رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان، مسئول شیفت	

سنجه ۲. در محدوده زمانی از ابتدای بارداری تا ۴۲ روز پس از زایمان در صورت مراجعه اورژانس/ غیر اورژانس به بیمارستان براساس بخشنامه ابلاغی وزارت بهداشت اولین ارزیابی توسط پزشک متخصص زنان/ ماما انجام می شود.		
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل	
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☒ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر	
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی	
۱	آگاهی پزشکان اورژانس به دستورالعمل پذیرش مادران باردار تا ۴۲ روز پس از زایمان	
۲	ویزیت مادران باردار تا ۴۲ روز پس از زایمان توسط متخصص زنان/ ماما طبق دستورالعمل**	
۳	ثبت نتیجه معاینات در فرم شرح حال و برگ دستورات پزشک در پرونده بیمار	
توضیحات	* مراجعه مادر به علل اورژانس و غیراورژانس (بدلیل مشکلات بارداری/ غیربارداری) توسط متخصص زنان/ ماما از نظر مامائی بررسی و معاینه می شوند. ** دستورالعمل های مرتبط : بخشنامه شماره ۶۶۲۲/۴۰ مورخ ۱۳۹۱/۵/۱۶ با موضوع پذیرش مادران باردار	
هدایت کننده	رئیس/ مدیرعامل بیمارستان، رئیس بخش اورژانس	

ب ۵ ۲ پذیرش مادران باردار در بلوک زایمان براساس تریاژ طبق دستورالعمل ابلاغی انجام می شود.

دستاورد استاندارد

- ترویج زایمان طبیعی از طریق خوشایند سازی و استاندارد سازی فضای فیزیکی و بهبود مراقبت های زایمان

سنجه ۱. در هر اتاق LDR منحصرأ به یک مادر مراقبت ارائه می شود.		
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل	
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر	
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی	
مشاهده	طراحی بلوک زایمان به شیوه LDR ^۱	۱
مشاهده و مصاحبه	اتاق LDR اختصاصی برای هر مادر باردار*	۲
بررسی مستند	ارائه مراقبت های مربوط به لیبر، زایمان و دو ساعت اول پس از زایمان	۳
توضیحات	*دستورالعمل ترویج زایمان طبیعی در طرح تحول سلامت نامه شماره ۱۰۰/۸۹ مورخ ۹۳/۲/۷	
هدایت کننده	کمیته ترویج زایمان طبیعی و ایمن، رئیس/ مدیر عامل بیمارستان، رئیس بخش زایمان	

سنجه ۲. امکان حضور همراه در اتاق LDR فراهم است و تسهیلات رفاهی لازم جهت اقامت همراه فراهم می باشد.		
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل	
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر	
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی	
مصاحبه	امکان حضور همراه در اتاق LDR بلوک زایمان	۱
مشاهده	وجود تسهیلات همراه در اتاق LDR بلوک زایمان	۲
توضیحات	*تسهیلات حضور همراه جهت اقامت شامل صندلی تخت خواب شو، تلفن، یخچال و ... طبق دستورالعمل های مرتبط: دستورالعمل ترویج زایمان طبیعی در طرح تحول سلامت نامه شماره ۱۰۰/۸۹ مورخ ۹۳/۲/۷	
هدایت کننده	کمیته ترویج زایمان طبیعی و ایمن، رئیس/ مدیر عامل بیمارستان، رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان	

ب ۵ ۳ بیمارستان از مدیریت مراقبت های مادران باردار اطمینان حاصل می کند.

دستاورد استاندارد

- بهبود مراقبت از مادران باردار
- ارتقای ایمنی مادر

سنجه ۱. مراقبت های معمول از مادران باردار بر اساس دستورالعمل های ابلاغی وزارت بهداشت انجام می شود.		
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل	
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی	
مصاحبه	دسترس کارکنان به آخرین نسخه ابلاغی کتاب "راهنمای کشوری ارائه خدمات مامائی و زایمان"	۱
بررسی مستند و مشاهده	ارائه مراقبت های معمول لیبر و زایمان مرحله اول، دوم، سوم و چهارم زایمان برای مادران باردار به طور کامل و صحیح *	۲
توضیحات	* بر اساس آخرین نسخه ابلاغی کتاب "راهنمای کشوری ارائه خدمات مامائی و زایمان"، بازنگری دوم این کتاب طی بخشنامه ۴۰۰/۱۱۰۵۶ مورخ ۹۱/۸/۲۳	
هدایت کننده	رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان	

¹ Labor.Delivery, Recovery

سنجه ۲. خط مشی و روش "مدیریت مادران پرخطر در بلوک زایمان" بر اساس راهنمای کشوری خدمات مامایی و زایمان تدوین شده و کارکنان مرتبط از آن آگاهی دارند و بر اساس آن عمل می نمایند.		
سطح سنجه	☒ الزامی ☐ اساسی ☐ ایده آل	
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☒ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر	
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی	
بررسی مستند	تدوین خط مشی و روش مدیریت مادران پرخطر در بلوک زایمان	۱
بررسی مستند	شناسایی و مشارکت صاحبان فرایند* در تدوین خط مشی و روش	۲
بررسی مستند	رعایت همسویی با سیاست های اصلی بیمارستان	۳
بررسی مستند	شناسایی و تامین منابع، امکانات و کارکنان مرتبط	۴
بررسی مستند	ترتیب و توالی منطقی از آغاز تا پایان روش اجرایی	۵
بررسی مستند	تعیین مسئول انجام هریک از سطوح روش اجرایی	۶
بررسی مستند و مشاهده	ابلاغ فایل الکترونیک خط مشی و روش	۷
مصاحبه	آگاهی کارکنان درخصوص خط مشی و روش	۸
بررسی مستند	پیش بینی اقدامات فوری در مواجهه با مادران پرخطر** بر اساس دستورالعمل ابلاغی*** در روش اجرایی	۹
بررسی مستند و مشاهده	انطباق عملکرد کارکنان با خط مشی و روش از تاریخ ابلاغ	۱۰
توضیحات	*رئیس بخش زایمان و ماما مسئول بخش ** در صورتی که اولین ارزیابی نشان دهد که مادر باردار در گروه پرخطر (فهرست مادران پرخطر توسط وزارت بهداشت ابلاغ گردیده است)، قرار دارد هم زمان با انجام اقدامات درمانی ضروری، فوراً "پزشک متخصص زنان و زایمان/دستیار ارشد در مراکز آموزشی در بالین مادر حاضر می شود و در صورت نیاز به معاینات یا مشاوره های تخصصی دیگر، این مهم نیز توسط پزشک متخصص/دستیار ارشد در مراکز آموزشی انجام شود. *** آخرین نسخه ابلاغی کتاب "راهنمای کشوری ارائه خدمات مامائی و زایمان"، بازنگری دوم این کتاب طی بخشنامه ۴۰۰/۱۱۰۵۶ مورخ ۹۱/۸/۲۳	
هدایت کننده	رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان	

سنجه ۳. آمپول روگام در لیست داروهای ضروری پیش بینی شده و چگونگی تهیه آن در مهلت زمانی مقرر براساس راهنمای کشوری خدمات مامایی و زایمان تعیین شده و بر اساس آن اقدام می نمایند.		
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل	
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☒ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر	
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی	
بررسی مستند	پیش بینی آمپول روگام در فهرست داروهای ضروری ابلاغی کمیته دارو و درمان در بلوک زایمان	۱
مشاهده و مصاحبه	تهیه* و تزریق آمپول روگام بر اساس دستورالعمل ابلاغی* به مادر زایمان کرده حداکثر تا ۷۲ ساعت پس از زایمان	۲
بررسی مستند	ثبت سوابق تزریق روگام در پرونده مادر	۳
توضیحات	*اگر آمار مادران باردار به نحوی است که ضرورتی برای وجود آمپول روگام در بخش نباشد و طی فرایندی از سایر مراکز این آمپول تهیه شود، بایستی تمامی کارکنان از این فرآیند آگاهی داشته و در زمان مقرر(حداکثر تا ۷۲ ساعت پس از زایمان) تهیه و تزریق شود. **آخرین نسخه ابلاغی کتاب "راهنمای کشوری ارائه خدمات مامائی و زایمان"، (بازنگری دوم این کتاب طی بخشنامه ۴۰۰/۱۱۰۵۶ مورخ ۹۱/۸/۲۳ معاونت بهداشت و درمان ابلاغ شده است).	
هدایت کننده	رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان، رئیس بخش مراقبت های دارویی	

سنجه ۴. پایش مادر تا ۲ ساعت پس از زایمان براساس دستورالعمل ابلاغی وزارت بهداشت انجام می شود.	
سطح سنجه	☒ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☒ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
۱	آگاهی کارکنان به اصول مراقبت مادران تا دوساعت پس از زایمان طبق دستورالعمل
۲	ارایه مراقبت مستمر به مادران تا دو ساعت پس از زایمان* طبق دستورالعمل ابلاغی**
توضیحات	
* کنترل علائم حیاتی، خونریزی، انقباض رحم و سایر موارد طبق دستورالعمل ابلاغی ** آخرین نسخه ابلاغی کتاب "راهنمای کشوری ارائه خدمات مامائی و زایمان"، (بازنگری دوم این کتاب طی بخشنامه ۴۰۰/۱۱۰۵۶ مورخ ۹۱/۸/۲۳ معاونت بهداشت و درمان ابلاغ شده است).	
هدایت کننده	رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بخش، سرپرستار/ مسئول اتاق عمل

سنجه ۵. "مدیریت درد مادران باردار" براساس راهنمای کشوری خدمات مامائی و زایمان انجام می شود.	
سطح سنجه	☒ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☒ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
۱	دسترسی کارکنان بلوک زایمان به فایل الکترونیک راهنمای روش های بی دردی/ کاهش درد ابلاغی از وزارت بهداشت*
۲	آگاهی کارکنان بلوک زایمان به مزایا و معایب روش های بی دردی/ کاهش درد و دستورالعمل ابلاغی وزارت بهداشت
۳	بکارگیری حداقل یکی از روش های بی دردی/کاهش درد براساس تمایل مادر** که توسط ماما / پزشک
توضیحات	** آخرین نسخه ابلاغی کتاب "راهنمای کشوری ارائه خدمات مامائی و زایمان"، (بازنگری دوم این کتاب طی بخشنامه ۴۰۰/۱۱۰۵۶ مورخ ۹۱/۸/۲۳ ** توضیحات لازم به مادر درخصوص محاسن و معایب روش های دارویی بی دردی و غیر دارویی کم دردی توسط ماما / پزشک ارائه و به انتخاب مادر یکی از روش ها، بکارگیری می شود.
هدایت کننده	رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان

سنجه ۶. اثربخشی مراقبت های مادر و نوزاد با استفاده از ابزار بررسی کیفیت خدمات بخش زایمان (ابلاغی وزارت بهداشت) سنجش و پایش شده و اقدام اصلاحی/ برنامه بهبود تدوین و اجرا می شود.	
سطح سنجه	☒ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
۱	دسترسی ارائه دهندگان خدمات زایمان، به ابزار بررسی کیفیت خدمات بخش زایمان*
۲	آگاهی ارائه دهندگان خدمات زایمان از محتوای ابزار بررسی کیفیت خدمات در بخش زایمان
۳	ارزیابی اثربخشی مراقبت های مادر با استفاده از ابزار مربوط در فواصل زمانی معین توسط ماما مسئول
۴	تکمیل فرم مربوط طبق دستورالعمل ابلاغی**
۵	انجام اقدام اصلاحی/ تدوین برنامه بهبود
توضیحات	* چک لیست ابلاغی از وزارت بهداشت بصورت فایل الکترونیک ** آخرین نسخه ابلاغی کتاب "راهنمای کشوری ارائه خدمات مامائی و زایمان"، (بازنگری دوم این کتاب طی بخشنامه ۴۰۰/۱۱۰۵۶ مورخ ۹۱/۸/۲۳ معاونت بهداشت و درمان ابلاغ شده است).
هدایت کننده	کمیته ترویج زایمان طبیعی و ایمن، رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان، مسئول فنی بیمارستان

سنجه ۷. پزشک متخصص زنان و زایمان طبق شیوه نامه ارتقای حضور متخصص زنان و زایمان بر اساس بخشنامه ابلاغی وزارت بهداشت در بیمارستان مقیم می باشد و بر اساس وظایف محوله فعالیت می نماید.			
سطح سنجه	☐ الزامی	☒ اساسی	☐ ایده آل
گام اجرایی / ملاک ارزیابی			
۱	لیست ماهانه پزشکان مقیم *بلوک زایمان توسط مدیریت بیمارستان		
۲	حضور پزشکان مقیم بلوک زایمان طبق برنامه بر بالین مادران طبق شیوه نامه ابلاغی**		
توضیحات	*در بیمارستان های وابسته به دانشگاه علوم پزشکی باید از دستورالعمل طرح تحول نظام سلامت در خصوص مقیمی و ماندگاری تبعیت شود. **دستورالعمل های مرتبط : شیوه نامه ارتقای حضور متخصصین زنان و زایمان، نامه شماره ۴۰۰/۱۴۲۶۴ مورخ ۹۱/۱۰/۲۶ در صورت تغییر شیفت های کاری پزشکان در طی ماه لازم است با هماهنگی رئیس بخش لیست ماهانه اصلاح و به روز رسانی شود.		
هدایت کننده	رئیس/ مدیرعامل بیمارستان، رئیس بخش زایمان		

ب ۵ ۴ بیمارستان از آموزش به مادران در خصوص مراقبت از خود و نوزادش اطمینان حاصل می نماید.

دستآورد استاندارد

- حفظ سلامت و ارتقای ایمنی مادران باردار
- مشارکت مادران در خود مراقبتی و مراقبت از نوزاد

سنجه ۱. آموزش به مادران درخصوص خودمراقبتی بر اساس دستورالعمل‌های ابلاغی وزارت بهداشت انجام می‌شود.	
سطح سنجه	☒ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
مشاهده	۱ دسترسی کارکنان بلوک زایمان به فایل الکترونیک دستورالعمل خودمراقبتی مادران*
مصاحبه	۲ آگاهی کارکنان بلوک زایمان دستورالعمل آموزش خود مراقبتی مادران
مشاهده	۳ ارائه آموزش به زبان ساده و قابل فهم به مادران توسط ماما/ پزشک
توضیحات	*دستورالعمل‌های مرتبط : آخرین نسخه ابلاغی کتاب "راهنمای کشوری ارائه خدمات مامائی و زایمان"، (بازنگری دوم این کتاب طی بخشنامه ۴۰۰/۱۱۰۵۶ مورخ ۹۱/۸/۲۳ معاونت بهداشت و درمان ابلاغ شده است).
هدایت کننده	رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان

سنجه ۲. توضیحات و آموزش‌های لازم در زمینه نحوه زایمان، روش های کاهش درد زایمان، مراقبت‌های نوزاد به مادران باردار قبل از زایمان، اهمیت و چگونگی برقراری تماس پوست با پوست مادر با نوزاد بلافاصله پس از تولد و شروع تغذیه با شیر مادر در ساعت اول تولد به مادر باردار و همراهان وی توسط ماما ارایه می‌شود.				
سطح سنجه		☐ الزامی	☒ اساسی	☐ ایده آل
گام اجرایی / ملاک ارزیابی				
روش ارزیابی				
۱	تعیین مفاد آموزشی مادران قبل از زایمان توسط رئیس بخش و ماما مسئول	مصاحبه		
۲	آگاهی کارکنان به مفاد آموزشی مادران قبل از زایمان	مصاحبه		
۳	ارائه آموزش و توضیحات به زبان ساده و قابل فهم درخصوص نحوه زایمان به مادران قبل از زایمان	مصاحبه		
۴	ارائه آموزش و توضیحات به زبان ساده و قابل فهم درخصوص روش های کاهش درد به مادران قبل از زایمان	مصاحبه		
۵	ارائه آموزش و توضیحات به زبان ساده و قابل فهم درخصوص چگونگی برقراری تماس پوست با پوست مادر با نوزاد	مصاحبه		
۶	ارائه آموزش و توضیحات به زبان ساده و قابل فهم درخصوص شروع تغذیه با شیر مادر در ساعت اول تولد به مادران قبل از زایمان	مصاحبه		
توضیحات		در مفاد آموزشی موارد لازم برای آموزش به همراهان نیز تعیین و بر اساس آن اقدام می‌شود. توصیه ثبت آموزش‌های ارائه شده در پرونده بیماران صورت پذیرد.		
هدایت کننده		رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان		

سنجه ۳. پزشک/ ماما آموزش های لازم را در خصوص مراقبت های مادر پس از زایمان، به صورت شفاهی به زبان قابل درک به وی ارائه می نماید.	
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☒ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
۱	تعیین مفاد آموزشی مراقبت های مادری پس از زایمان توسط رئیس بخش و ماما مسئول
۲	آگاهی کارکنان به مقدار آموزشی مراقبت های مادری پس از زایمان
۳	ارائه آموزش و توضیحات به زبان ساده و قابل فهم درخصوص زمان خروج از تخت به مادران پس از زایمان
۴	ارائه آموزش و توضیحات به زبان ساده و قابل فهم درخصوص علائم خطر به مادران پس از زایمان
۵	ارائه آموزش و توضیحات به زبان ساده و قابل فهم درخصوص بهداشت فردی، میزان فعالیت و تغذیه به مادران پس از زایمان
۶	ارائه آموزش و توضیحات به زبان ساده و قابل فهم درخصوص نحوه مراقبت از محل اپیزیوتومی به مادران پس از زایمان
توضیحات	توصیه ثبت آموزش های ارائه شده در پرونده بیماران صورت می پذیرد.
هدایت کننده	رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان

سنجه ۴. پزشک/ ماما آموزش های لازم را در خصوص مراقبت های نوزاد به صورت شفاهی به زبان قابل درک به وی ارائه می نماید و یک نسخه مکتوب از آموزش ارائه شده تحویل مادر و تصویر آن به امضای مادر و پزشک/ ماما در پرونده وی نگهداری می شود.	
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☒ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
۱	تعیین مفاد آموزش های مراقبت از نوزاد *
۲	آگاهی کارکنان به مقدار آموزشی مراقبت از نوزاد
۳	ارائه آموزش های لازم در خصوص مراقبت از نوزاد به مادران پس از تولد
۴	ثبت آموزش های ارائه شده به مادر در خصوص نحوه مراقبت از نوزاد در پرونده**
توضیحات	** نسخه کتبی آموزش به مادر ارائه می شود. براساس راهنمای پایش و ارزیابی مجدد بیمارستان های دوستدار کودک
هدایت کننده	رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان

ب ۵ ۵ بیمارستان از مدیریت مراقبت های نوزادان اطمینان حاصل می کند.

دستآورد استاندارد

- پیشگیری از هرگونه اشکال در احراز هویت و جابجایی احتمالی نوزادان
- حفظ سلامت و ارتقای ایمنی نوزادان
- ارزیابی اثربخشی مراقبت ها و امکان بازنگری آنها

سنجه ۱. شناسایی صحیح نوزاد در هنگام تولد، براساس الزامات ابلاغی وزارت بهداشت، انجام می شود.		
سطح سنجه	☒ الزامی ☐ اساسی ☐ ایده آل	
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☒ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☒ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر	
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی	
مصاحبه	۱	شناسایی صحیح نوزاد در هنگام تولد مطابق با فرایند تعیین هویت و حفظ امنیت نوزاد مندرج در نسخه ابلاغی*
مشاهده	۲	استفاده از مچ بند شناسایی برای مادر و نوزاد در بدو پذیرش مادر
مشاهده	۳	ثبت مشخصات مربوط به نوزاد پس از زایمان بر مچ بند نوزاد
مصاحبه	۴	نشان دادن نوزاد و اعلام جنسیت به مادر در اولین فرصت پس از تولد
مشاهده	۵	نصب مچ بند نوزاد بلافاصله پس از تولد در اتاق زایمان/ اتاق عمل
مصاحبه	۶	انتقال هم زمان مادر و نوزاد به بخش پس از زایمان
مصاحبه	۷	شناسایی نوزاد در هنگام انجام هر گونه اقدام مراقبتی
توضیحات	* آخرین نسخه ابلاغی بسته نوزاد سالم، لیست راهنماهای ایمنی بیمار طی لوح فشرده، دستورالعمل شناسایی صحیح بیماران همچنین لازم است بسته خدمتی مراقبت از نوزاد سالم در دسترس ارایه دهندگان خدمات زایمانی قرار گرفته و ایشان از محتوای آن آگاهی کامل داشته باشند و مطابق آن عمل نمایند.	
هدایت کننده	رئیس/ مدیرعامل بیمارستان، رئیس بخش زایمان، رئیس اتاق عمل، مسئول مدارک پزشکی (مدیریت اطلاعات سلامت)	

سنجه ۲. مراقبت های معمول نوزاد براساس بسته خدمتی مراقبت از نوزاد سالم در بیمارستان، انجام میشود.		
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل	
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر	
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی	
مشاهده	۱	دسترسی کارکنان مرتبط به فایل الکترونیک بسته خدمتی مراقبت از نوزاد سالم
مصاحبه	۲	آگاهی کارکنان مرتبط از محتوای بسته خدمتی مراقبت از نوزاد سالم
مشاهده	۳	مراقبت های معمول از نوزاد* منطبق با فرایندهای مندرج در فصول بسته خدمتی مراقبت از نوزاد سالم**
بررسی مستند	۴	ثبت مراقبت های معمول از نوزادان در پرونده
توضیحات	* مراقبت های پیش از تولد، بعد از تولد و در طول دوران بستری ** دستورالعمل های مرتبط: آخرین نسخه ابلاغی بسته نوزاد سالم	
هدایت کننده	رئیس/ مدیرعامل بیمارستان، رئیس بخش زایمان، رئیس اتاق عمل	

سنجه ۳. تغذیه نوزاد با شیر مادر و آموزش مادران برای شیردهی قبل از ترخیص براساس کتاب حمایت و ترویج تغذیه با شیر مادر در بیمارستان های دوستدار کودک و مجموعه راهنمای آموزشی مادران برای شیردهی انجام می شود.	
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☒ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☒ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
۱	آموزش مادران در خصوص شیردهی بر اساس کتاب حمایت و تریج تغذیه با شیر مادر در بیمارستان های دوستدار کودک*
۲	قادر بودن مادر به تغذیه شیرخوارش با شیر خود، قبل از ترک بخش زایمان
۳	آگاهی مادران از اهمیت تغذیه انحصاری با شیر مادر در ۶ ماه اول و تداوم شیردهی همراه با غذاهای کمکی تا دو سالگی
۴	تغذیه مناسب شیرخوار از شیر مادر و تکمیل فرم مشاهده شیردهی توسط ماما
۵	آگاهی مادران در خصوص نحوه دسترسی و برخورداری از حمایت مستمر و مکان مراجعه در صورت مشکل شیردهی
توضیحات	
* راهنمای پایش و ارزیابی مجدد بیمارستان های دوستدار کودک	
هدایت کننده	
رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان	

سنجه ۴. در هر زایمان حداقل یک نفر کارشناس مامایی دارای گواهی احیای پایه نوزاد از بخش زایمان به عنوان مسئول انحصاری نوزاد حضور دارد.	
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☒ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
۱	اخذ گواهی دوره آموزشی احیای نوزاد* توسط ماماها/ بخش زایمان/ کارشناس مراقب نوزاد** در اتاق عمل
۲	یک نفر کارشناس مامایی دارای گواهی احیای پایه نوزاد در هر زایمان
۳	حضور حداقل یک کارشناس مراقب نوزاد در اتاق عمل دارای گواهی احیای پایه نوزاد***
توضیحات	
* حداقل احیای پایه و در بازه زمانی تعیین شده در بسته خدمتی احیای نوزاد طبق آخرین نسخه ابلاغی بسته احیای نوزاد	
*** توصیه. حضور یک ماما دارای گواهی آموزش احیای پایه نوزاد به عنوان مسئول انحصاری نوزاد علاوه بر عامل زایمان	
هدایت کننده	
رئیس/ مدیرعامل بیمارستان، کمیته ترویج زایمان طبیعی و ایمن، رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان، سر پرستار اتاق عمل	

سنجه ۵. روش اجرایی " حفظ امنیت و ایمنی نوزاد " براساس بسته خدمتی مراقبت از نوزاد سالم در بیمارستان تدوین شده، و کارکنان مربوطه از آن آگاهی دارند و براساس آن عمل می نمایند.	
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☒ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
۱	تدوین روش اجرایی
۲	مشارکت صاحبان فرآیند* در تدوین روش اجرایی
۳	شناسایی و تامین منابع، امکانات و کارکنان مرتبط
۴	ترتیب و توالی منطقی از آغاز تا پایان روش اجرایی
۵	تعیین مسئول انجام هریک از سطوح روش اجرایی
۶	لحاظ آخرین نسخه ابلاغی بسته نوزاد سالم در روش اجرایی
۷	اطلاع رسانی روش اجرایی به کارکنان مرتبط با استفاده از فایل الکترونیکی*
۸	آگاهی کارکنان مرتبط* از روش اجرایی
توضیحات	
* روسا و مسئولان بخش زایمان، مامایی و نوزادان	
هدایت کننده	
رئیس/ مدیرعامل بیمارستان، رئیس بخش زایمان، رئیس بخش نوزادان، ماما مسئول بلوک زایمان	

سنجه ۶. برقراری تماس پوستی مادر و نوزاد بلافاصله پس از تولد و شروع تغذیه با شیر مادر در ساعت اول تولد، براساس دستورالعمل های ابلاغی وزارت بهداشت انجام می شود.	
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☒ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
۱	آگاهی کارکنان از دستورالعمل برقراری تماس پوستی مادر و نوزاد
۲	آگاهی کارکنان از سیاست تغذیه با شیر مادر در بیمارستان
۳	برقراری تماس پوستی مادر و نوزاد بلافاصله پس از تولد
۴	شروع تغذیه با شیر مادر در ساعت اول تولد بر اساس دستورالعمل ابلاغی*
توضیحات	* ضرورت دسترسی کارکنان به فایل الکترونیک دستورالعمل برقراری تماس پوستی مادر و نوزاد و بسته مراقبت های نوزاد سالم ** دستورالعمل برقراری تماس پوستی مادر و نوزاد بلافاصله پس از تولد و شروع شیر مادر در ساعت اول، آخرین نسخه بسته خدمتی مراقبت های نوزاد سالم
هدایت کننده	رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان، سر پرستار اتاق عمل

سنجه ۷. اثربخشی مراقبت های نوزاد با استفاده از ابزار بررسی کیفیت خدمات بخش زایمان، ابلاغی وزارت بهداشت، سنجش و پایش می شود و اقدام اصلاحی/برنامه بهبود تدوین و اجرا می شود.	
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☒ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
۱	دسترسی مسئول بلوک زایمان به ابزار بررسی کیفیت خدمات بخش زایمان
۲	ارزیابی اثربخشی مراقبت های نوزادان با استفاده از ابزار مربوط در فواصل زمانی معین توسط ماما مسئول بلوک زایمان
۳	تکمیل فرم مربوط طبق دستورالعمل ابلاغی*
توضیحات	* ابزار بررسی کیفیت خدمات در بخش زایمان، نامه شماره ۴۰۰/۱۳۲۰۶ مورخ ۹۲/۱۰/۱۸ و آخرین ابزار ابلاغی پایش مراقبت های نوزادان
هدایت کننده	کمیته ترویج زایمان طبیعی، رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان

ب ۵ ۶ بیمارستان از تکمیل فرم های لیبر، زایمان و پس از زایمان اطمینان حاصل می کند.

دستاوردها

- ثبت مستندات پرونده پزشکی منطبق بر قوانین و مقررات

سنجه ۱. برای هریک از مادران باردار بستری در اتاق لیبر، پارتوگراف براساس راهنمای ابلاغی تکمیل و در پرونده نگهداری می شود.	
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
۱	آگاهی کارکنان از نحوه تکمیل فرم پارتوگراف
۲	تکمیل پارتوگراف برای مادران باردار در لیبر طبق راهنمای ابلاغی توسط ماما*
توضیحات	* استفاده از فرم پارتوگراف طی نامه شماره ۴۰۰/۱۵۹۵۰ مورخ ۱۳۹۰/۶/۲
هدایت کننده	رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان

سنجه ۲. پزشک/ماما اقدامات مراقبتي و درماني را در پرونده مادر باردار، به صورت خوانا با مهر و امضاء با ذکر تاريخ و ساعت ثبت مي نمايد.	
سطح سنجه	☐ الزامي ☒ اساسي ☐ ایده آل
روش ارزيابي	گام اجرايي / ملاک ارزیابی
بررسی مستند	۱ ثبت اقدامات و دستورات در پرونده مادر باردار توسط ماما
بررسی مستند	۲ ثبت اقدامات و دستورات در پرونده مادر باردار توسط پزشک
بررسی مستند	۳ ثبت اقدامات و دستورات در پرونده مادر باردار در بدو پذیرش، زمان لیبر، حین و پس از زایمان به صورت خوانا، با مهر و امضاء و ذکر تاریخ و ساعت*
توضیحات	* دستورالعمل ۱۸ برگ اصلی پرونده
هدایت کننده	رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان

سنجه ۳. برگه های لیبر و ۹ برگ ابلاغی وزارت بهداشت تکمیل می شود.	
سطح سنجه	☐ الزامي ☒ اساسي ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزيابي	گام اجرايي / ملاک ارزیابی
بررسی مستند	۱ تکمیل برگه های لیبر و ۹ برگ ابلاغی وزارت بهداشت در لیبر و زایمان و پس از زایمان بطور کامل و خوانا *
بررسی مستند	۲ مهر، امضاء، ساعت و تاريخ در پرونده تمامی مادران باردار پس از تکمیل برگه های لیبر و ۹ برگ ابلاغی وزارت بهداشت**
توضیحات	* بخشنامه ۹ برگ ابلاغی بلوک زایمان، نامه شماره ۴۰۰/۱۹۱۲۰ د مورخ ۹۳/۹/۱۸ ** در طول لیبر، زایمان و پس از زایمان ۹ برگ ابلاغی وزارت بهداشت شامل شرح حال مادر باردار، فرم لیبر، ارزیابی ترومبوآمبولی، فرم گزارش زایمان، معاینه نوزاد توسط عامل زایمان، شرح حال نوزاد، معاینه نوزاد توسط پزشک، تزریق سولفات منیزیم، فرم پارتوگراف) بطور کامل و خوانا با مهر، امضاء، ساعت و تاريخ در پرونده تمامی مادران باردار تکمیل می شود.
هدایت کننده	رئیس بخش زایمان، ماما مسئول بلوک زایمان

ب ۵ ۷ بیمارستان شرایط لازم جهت مراقبت های معمول نوزاد در زایمان های پر خطر را در هنگام زایمان فراهم می نماید.
دستاورد استاندارد
• انجام اقدامات نجات دهنده به موقع توسط پزشکان دارای مهارت احیای پیشرفته نوزادان

سنجه ۱. در زایمان های پر خطر اعم از زایمان های دارای عوامل خطر بارداری و زایمان هایی که نیاز به عملیات احیای نوزاد را پیش بینی می نماید، یک پزشک متخصص اطفال دارای گواهی احیای پیشرفته نوزاد، در اتاق زایمان/اتاق عمل(بیماران سزارین) حضور دارد.	
سطح سنجه	☐ الزامي ☒ اساسي ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزيابي	گام اجرايي / ملاک ارزیابی
بررسی مستندات	۱ وجود برنامه شیفت همکاری پزشکان * واجد گواهی احیاء پیشرفته نوزاد در بلوک زایمان
بررسی مستندات	۲ حضور پزشک متخصص اطفال در زایمان های پرخطر و زایمان هایی که نیاز به عملیات احیای نوزاد را پیش بینی میشود در بلوک زایمان**
توضیحات	* پزشک متخصص اطفال دارای گواهی احیای پیشرفته نوزاد طبق آخرین نسخه ابلاغی بسته خدمتی احیای نوزاد ** لازم است از قبل فهرست و شیفت متخصصین اطفال واجد گواهینامه احیاء پیشرفته نوزاد در بلوک زایمان/اتاق عمل(بیماران سزارین) موجود باشد و در مواردی که زایمان دارای عوامل خطر بارداری است و همچنین زایمان هایی که احتمال تولد نوزاد نیازمند احیاء وجود دارد، قبل از تولد نوزاد، پزشک اطفال کشیک توسط ماما/پزشک زنان فراخوان شده، بر بالین مادر حاضر شوند، اقدامات مورد نیاز را برای نوزاد انجام می دهد و در پرونده مادر/نوزاد ثبت می نماید.
هدایت کننده	رئیس/مدیرعامل بیمارستان، رئیس بخش زایمان و اتاق عمل

سنجه ۲. حداقل یک نفر(پزشک) دارای گواهی احیای پیشرفته نوزاد در تمام شیفت های بلوک زایمان در تمامی ساعات شبانه روز و روزهای هفته در بیمارستان حضور دارد.			
سطح سنجه		☒ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل	
استاندارد مرتبط		☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☒ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر	
روش ارزیابی		گام اجرایی / ملاک ارزیابی	
۱	در بلوک زایمان وجود برنامه شیفت همکاری پزشکان* واجد گواهی احیاء پیشرفته نوزاد حاضر در بیمارستان**	مشاهده	
۲	حضور حداقل یک پزشک واجد گواهی احیاء پیشرفته نوزاد در صورت نیاز به احیای نوزادان در بلوک زایمان***	مشاهده	
۳	مشارکت پزشک واجد گواهی احیاء پیشرفته نوزاد طبق برنامه در احیاء نوزادان و ثبت اقدامات در پرونده مادر/نوزاد	بررسی مستند	
توضیحات		* زنان/ متخصص بیهوشی/اطفال/طب اورژانس/پزشک عمومی اورژانس **حضور پزشکان طبق برنامه در بیمارستان کافی است و نیازی به حضور در بخش بلوک زایمان بجز موارد اعلام کد احیای نوزادن نیست. *** در تمام ساعات شبانه روز(تعطیل و غیرتعطیل) بر اساس آخرین نسخه ابلاغی بسته خدمتی احیای نوزاد	
هدایت کننده		رئیس/ مدیرعامل بیمارستان، رئیس بخش زایمان	

ب ۵ ۸ بیمارستان شرایط شیردهی و امکانات مورد نیاز مادران را فراهم می کند.

دستاوردها استاندارد

- ترویج تغذیه ایمن با شیر مادر
- حمایت جسمی و روحی از مادران پس از زایمان

سنجه ۱. اتاق آموزش، شیردهی و امکانات لازم، برای مادران در بخش زنان و زایمان و مادرانی که نوزاد و شیرخوار زیر دو سال بستری در بخش نوزادان، NICU و کودکان دارند، وجود دارد.								
سطح سنجه		☐ الزامی	☒ اساسی	☐ ایده آل				
استاندارد مرتبط		☐ آموزش	☐ ایمنی بیمار	☐ هتلینگ	☐ دوستدار مادر	☒ دوستدار کودک	☐ ارتقاء سلامت	☐ سایر
روش ارزیابی		گام اجرایی / ملاک ارزیابی						
۱	امکان استفاده برای تمامی مادرانی که نوزاد و شیرخوار زیر دو سال آنها بستری* است	مصاحبه						
۲	امکان استفاده مادران بستری که نوزاد و شیرخوار زیر دو سال دارند از اتاق آموزش و شیردهی	مصاحبه						
۳	وجود امکانات لازم در اتاق آموزش و شیردهی**	مشاهده						
توضیحات		*نوزاد و شیرخوار بستری در NICU، نوزادان، کودکان و زنان و زایمان ** اتاق استراحت، تخت، یخچال، دسترسی به حمام و سرویس بهداشتی، دسترسی به غذا و مایعات، دسترسی به مراقبت درمانی در صورت نیاز، دسترسی به صندلی راحتی زیر پایی و امکان ملاقات پدر، دسترسی به تلفن دستورالعمل‌های مرتبط : راهنمای پایش و ارزیابی مجدد شیر مادر						
هدایت کننده		رئیس بیمارستان، رئیس بخش زایمان، رئیس بخش کودکان، رئیس بخش NICU، رئیس بخش نوزادان، ماما مسئول بلوک زایمان						

سنجه ۲. امکانات مورد نیاز مادران پس از زایمان وجود دارد.			
سطح سنجه		☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل	
استاندارد مرتبط		☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر	
روش ارزیابی		گام اجرایی / ملاک ارزیابی	
مصاحبه		۱ سرو غذا و میان وعده برای مادران* بعد از زایمان	
مشاهده		۲ وجود تسهیلات همراه مادر پس از زایمان**	
توضیحات		* شامل مادرانی که در ساعات شب زایمان می نمایند می شود. ** امکان داشتن همراه برای ارائه حمایت های جسمی، روحی و روانی مادر دستورالعمل های مرتبط : راهنمای ارزیابی مجدد بیمارستان دوستدار کودک	
هدایت کننده		رئیس بیمارستان، رئیس بخش زنان و زایمان، ماما مسئول بخش، سرپرستار بخش زنان	

سنجه ۳. امکان استفاده از شیردوش برقی، وسایل نگهداری و خورانش شیر دوشیده شده و وسایل استریل کردن ظروف مربوطه وجود دارد.	
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☒ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
مشاهده	۱ امکان استفاده از وسایل کمکی شیردهی ایمن فراهم است *
مشاهده	۲ استریل نمودن شیردوش و ظروف شیر طبق دستورالعمل *
مشاهده	۳ فراهم بودن امکانات نگهداری ایمن شیر مادر *
توضیحات	
*در بخش های زنان و زایمان، نوزادان، NICU، کودکان، دسترسی به تجهیزات و پیشگیری عفونت در ذخیره کردن شیر مادر شامل شیردوش برقی بیمارستانی، وسایل و دستورالعمل استریل کردن شیردوش و ظروف شیر در هر یک از بخش های فوق الذکر به صورت مجزا موجود است.	
دستورالعمل های مرتبط : راهنمای ارزیابی مجدد بیمارستان دوستدار کودک، وسایل نگهداری شیر، یخچال با دمای مناسب	
هدایت کننده	مدیر بیمارستان، مدیر پرستاری، رئیس بخش زایمان، رئیس بخش کودکان، رئیس بخش NICU، رئیس بخش نوزادان، ماما مسئول بلوک زایمان

ب ۵ ۹ بیمارستان در راستای ترویج زایمان طبیعی ایمن اقدامات برنامه ریزی شده به عمل می آورد.

دستآورد استاندارد

- ارتقای سلامت و ایمنی مادر و نوزاد
- ترویج زایمان طبیعی
- ارتقای ایمنی مادران باردار
- مراقبت و ارتقای ایمنی نوزادان

سنجه ۱. روند شاخص سزارین، موید دستیابی بیمارستان به اهداف برنامه ترویج زایمان طبیعی است.	
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☒ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
بررسی مستند	۱ کاهش میزان سزارین * سالیانه مطابق با دستورالعمل ابلاغی *
بررسی مستند، مصاحبه و مشاهده	۲ ثبت اطلاعات مربوط به زایمان ها به طور کامل، دقیق و به روز در سامانه ایمان
توضیحات	
* شاخص سزارین و سزارین بار اول به طور ماهیانه محاسبه می گردد و در کمیته ترویج زایمان طبیعی طرح می گردد و در زمینه کاهش میزان سزارین برنامه ریزی می شود.	
* دستورالعمل برنامه ترویج زایمان طبیعی در طرح تحول نظام سلامت ابلاغی طی نامه شماره ۱۰۰/۸۹ مورخ ۹۳/۲/۷ و آخرین دستورالعمل های سالیانه ابلاغی ترویج زایمان طبیعی	
هدایت کننده	کمیته ترویج زایمان طبیعی و ایمن، کمیته پایش و سنجش کیفیت در بیمارستان، رئیس بخش، ماما مسئول بلوک زایمان، مسئول فن آوری اطلاعات

سنجه ۲. فرایند خوشایند سازی زایمان طبیعی براساس دستورالعمل ابلاغی ترویج زایمان طبیعی وزارت بهداشت در بیمارستان اجرا می شود.	
سطح سنجه	☒ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
۱	تبیین فرایندهای خوش آیند سازی زایمان طبیعی برای مادران باردار در کمیته ترویج زایمان طبیعی
۲	رعایت اصول تکریم مادر باردار و خوش آیند سازی زایمان طبیعی توسط کارکنان*
۳	آگاهی ارائه دهندگان خدمت در بخش زایمان از محتوای دستورالعمل خوش آیند سازی**
۴	رعایت دستورالعمل ابلاغی خوش آیند سازی زایمان طبیعی***
توضیحات	
* شامل خوش آمدگویی در بدو ورود مادر به بخش زایمان، ارائه خدمات محترمانه، ایجاد شرایط تصمیم گیری آگاهانه برای مادر، حفظ حریم خصوصی مادر، امکان حضور همراه، برقراری سیستم اطلاع رسانی مناسب به همراهان درخصوص وضعیت مادر و سایر موارد طبق دستورالعمل ** دستورالعمل برنامه ترویج زایمان طبیعی در طرح تحول نظام سلامت ابلاغی طی نامه شماره ۱۰۰/۸۹ مورخ ۹۳/۲/۷ و آخرین دستورالعمل های سالیانه ابلاغی ترویج زایمان طبیعی و پوسترتکریم مادر باردار ارسالی به مراکز	
هدایت کننده	
رئیس/ مدیرعامل بیمارستان کمیته ترویج زایمان طبیعی و ایمن، رئیس بخش، ماما مسئول بلوک زایمان	

سنجه ۳. خط مشی و روش اجرایی "اطمینان از رعایت اندیکاسیون های انجام سزارین" با استفاده از دستورالعمل های ابلاغی تدوین شده و کارکنان مربوطه از آن آگاهی دارند و براساس آن عمل می نمایند.	
سطح سنجه	☒ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
۱	تدوین خط مشی و روش اطمینان از رعایت اندیکاسیون های انجام سزارین*
۲	شناسایی صاحبان فرایند و ذینفعان** در تدوین خط مشی و روش
۳	رعایت همسویی با سیاست های اصلی بیمارستان
۴	شناسایی و تامین منابع، امکانات و کارکنان مرتبط
۵	ترتیب و توالی منطقی از آغاز تا پایان روش اجرایی
۶	تعیین مسئول انجام هریک از سطوح روش اجرایی
۷	ابلاغ فایل الکترونیک خط مشی و روش
۸	آگاهی کارکنان بالینی درخصوص خط مشی و روش
۹	تامین منابع، امکانات و کارکنان مرتبط
۱۰	انطباق عملکرد کارکنان با خط مشی و روش از تاریخ ابلاغ***
توضیحات	
* لحاظ بخش نامه ابلاغی وزارت بهداشت (بخش نامه شماره ۳۰۲/۱۲۲۷۴ د مورخ ۹۴/۸/۹) درخصوص اندیکاسیون های سزارین و نحوه بررسی عملکرد کارکنان در کمیته بینارستانی ترویج زایمان طبیعی و ارائه بازخورد مناسب بر اساس نتایج بررسی پرونده های سزارین در روش اجرایی ** به تشخیص کمیته ترویج زایمان طبیعی *** رعایت اندیکاسیون های سزارین طبق دستورالعمل	
هدایت کننده	
رئیس/ مدیرعامل بیمارستان، کمیته ترویج زایمان طبیعی و ایمن، رئیس بخش، ماما مسئول بلوک زایمان	

سنجه ۴. کمیته ترویج زایمان طبیعی ایمن، آموزش کارکنان مرتبط با مراقبت های مادر و کودک را در کارگاه های بیست ساعته برنامه ریزی و اجرا نموده و برای شرکت کنندگان گواهینامه صادر می شود.			
سطح سنجه	☐ الزامی	☒ اساسی	☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش	☐ ایمنی بیمار	☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☒ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
گام اجرایی / ملاک ارزیابی			
روش ارزیابی			
۱	برنامه ریزی کمیته * برای آموزش جهت برگزاری کارگاه های ۲۰ ساعته شیر مادر برای کارکنان مرتبط *	بررسی مستند	
۲	اجرایی کارگاه براساس عناوین آموزشی استاندارد ۲۰ ساعته شیر مادر برای کارکنان مرتبط طبق دستورالعمل **	مصاحبه	
۳	دارا بودن گواهینامه کتاب ۲۰ ساعته کارکنان مرتبط با استاندارد **	بررسی مستند	
توضیحات			
* متخصصین زنان/اطفال و ماماها و کارکنان بخش های کودکان، NICU و نوزادان ** انجام پیش ازمن و پس ازمن و احتساب نمره قبولی ۸۰٪ و صدور گواهینامه و برای کارکنان با سابقه کمتر از ۶ ماه علاوه بر آزمون کتاب ۲۰ ساعته دوره توجیهی سیاست تغذیه با شیر مادر ارائه شده باشد. دستورالعمل های مرتبط : راهنمای پایش و ارزیابی مجدد بیمارستان دوستدار کودک			
هدایت کننده			
کمیته ترویج تغذیه با شیر مادر، رئیس بخش زایمان، رئیس بخش کودکان، رئیس بخش NICU، رئیس بخش نوزادان، ماما مسئول بلوک زایمان			

سنجه ۵. اعضای کمیته ترویج زایمان طبیعی ایمن در دوره های بازآموزی و سمینارهای برگزار شده از سوی کمیته دانشگاهی و کشوری در رابطه با ایمنی مادر و نوزاد، ترویج زایمان طبیعی و تغذیه با شیر مادر شرکت می نمایند.			
سطح سنجه	☐ الزامی	☒ اساسی	☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش	☐ ایمنی بیمار	☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☒ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
گام اجرایی / ملاک ارزیابی			
روش ارزیابی			
۱	شرکت ارائه دهندگان خدمت * زایمان در دوره های الزامی * برنامه ترویج زایمان طبیعی	بررسی مستند	
۲	شرکت اعضای کمیته ترویج تغذیه با شیر مادر در کارگاه های شیرمادر	بررسی مستند	
توضیحات			
* شامل متخصص زنان و زایمان، ماما ** زایمان فیزیولوژیک، ارزیابی سلامت جنین و بر اساس دستورالعمل راهنمای پایش و ارزیابی مجدد دوستدار کودک			
هدایت کننده			
کمیته ترویج تغذیه با شیر مادر، کمیته ترویج زایمان طبیعی و ایمن			

سنجه ۶. کمیته ترویج زایمان طبیعی ایمن بر عملکرد کارکنان در زمینه رعایت دستورالعمل های مراقبت های مادر و کودک، آموزش مادران و اجرای اقدامات ده گانه نظارت می نماید و در صورت لزوم اقدام اصلاحی / برنامه بهبود تدوین و اجرا می شود.			
سطح سنجه	☐ الزامی	☒ اساسی	☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش	☐ ایمنی بیمار	☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☒ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
گام اجرایی / ملاک ارزیابی			
روش ارزیابی			
۱	تدوین شیوه نامه نظارت * بر رعایت دستورالعمل های مراقبت های مادر و کودک، آموزش مادران و اجرای اقدامات ده گانه توسط کمیته ترویج زایمان طبیعی و ایمن، کمیته ترویج تغذیه با شیر مادر	بررسی مستند	
۲	نظارت * بر عملکرد کارکنان ارائه دهنده خدمات مرتبط با زایمان براساس شیوه مصوب کمیته ترویج زایمان طبیعی و ایمن، کمیته ترویج تغذیه با شیر مادر	مصاحبه و بررسی مستند	
۳	انجام اقدام اصلاحی / تدوین برنامه بهبود بر اساس نتایج نظارت ها توسط کمیته ترویج زایمان طبیعی و ایمن، کمیته ترویج تغذیه با شیر مادر	مشاهده و بررسی مستند	
توضیحات			
* دامنه شیوه نامه نظارت حداقل شامل نظارت در تمام شیفت ها در اتاق زایمان، بخش زنان، بخش پس از زایمان، بخش مراقبت ویژه نوزادان، بخش اطفال، کلینیک ارائه خدمات دوران بارداری و مشاوره شیردهی، داروخانه است. ** ناظرین از اعضای کمیته های ترویج زایمان طبیعی و تغذیه با شیر مادر انتخاب می شوند.			
هدایت کننده			
اعضاء کمیته ترویج تغذیه با شیر مادر و ترویج زایمان طبیعی، کمیته پایش و نظارت، رئیس بیمارستان، رئیس بخش زنان و زایمان، مسئول بهبود کیفیت			

سنجه ۷. ترخیص مادران و شیرخواران به صورت همزمان انجام شده و کمیته ترویج زایمان طبیعی ایمن بر اجرای آن نظارت می نماید.	
سطح سنجه	☒ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☒ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
۱	ترخیص همزمان مادران و شیرخواران در صورت سلامت آنها و دستور پزشک
۲	نظارت کمیته ترویج زایمان طبیعی ایمن و ترویج تغذیه با شیر مادر بر ترخیص همزمان و استمرار تغذیه با شیر مادر
توضیحات	دستورالعمل های مرتبط : راهنمای پایش و ارزیابی مجدد بیمارستان دوستدار کودک
هدایت کننده	رئیس/ مدیرعامل بیمارستان، کمیته ترویج تغذیه با شیر مادر، کمیته ترویج زایمان طبیعی و ایمن، رئیس بخش زنان و زایمان

سنجه ۸. کمیته ترویج زایمان طبیعی ایمن با تعیین مسئولیت ها بر اجرای قانون شیر مادر و کد بین المللی بازاریابی جانشین شونده های شیر مادر و منع تبلیغات شیر مصنوعی، شیشه و گول زنک نظارت می نماید.	
سطح سنجه	☒ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☒ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
۱	کمیته ترویج زایمان طبیعی ایمن با تعیین مسئولیت ها و اجرای قانون شیر مادر و کد بین المللی بازاریابی جانشین شونده های شیر مادر و منع تبلیغات شیر مصنوعی، شیشه و گول زنک نظارت می نماید.
۲	تعیین ناظران با مسئولیت های معین جهت ارزیابی نحوه اجرای قانون شیر مادر و کد بین المللی توسط کمیته ترویج تغذیه با شیر مادر
۳	نظارت بر رعایت سیاست ترویج تغذیه با شیر مادر در داروخانه*
توضیحات	* بر اساس راهنمای پایش و ارزیابی مجدد بیمارستان دوستدار کودک از جمله عدم ارائه شیر مصنوعی، ممانعت از حضور نمایندگان شرکت های تولیدکننده شیر مصنوعی، عدم دریافت نمونه های رایگان و هدایا از این شرکت ها، عدم ارائه پکیج تبلیغاتی در زمینه تغذیه با شیر مصنوعی، عدم وجود بطری و گول زنک در داروخانه بیمارستان.
هدایت کننده	کمیته ترویج تغذیه با شیر مادر، مسئول فنی داروخانه

سنجه ۹. پایش دوره ای، با زمان بندی مشخص در خصوص برنامه شیر مادر انجام شده و همکاری لازم با مرکز بهداشت شهرستان و استان در انجام ارزیابی مجدد صورت می پذیرد و در صورت لزوم اقدام اصلاحی/ برنامه بهبود تدوین و ابلاغ می گردد.	
سطح سنجه	☒ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☒ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی
۱	انجام پایش شش ماه یکبار ده اقدام بیمارستان دوستدار کودک توسط کمیته ترویج زایمان طبیعی طبق دستورالعمل *
۲	انجام اقدام اصلاحی/ تدوین برنامه بهبود بر اساس نتایج پایش توسط کمیته ترویج تغذیه با شیر مادر
۳	مشارکت و همکاری بیمارستان ** در انجام ارزیابی مجدد ده اقدام دوستدار کودک توسط مرکز بهداشت استان/ شهرستان
توضیحات	* راهنمای پایش و ارزیابی مجدد بیمارستان دوستدار کودک ** بیمارستان حداقل یکی از اعضا کمیته ترویج تغذیه با شیر مادر جهت همراهی و مشارکت در ارزیابی تیم مرکز بهداشت شهرستان و استان معرفی نموده است.
هدایت کننده	رئیس/ مدیرعامل بیمارستان، کمیته ترویج تغذیه با شیر مادر

سنجه ۱۰. کمیته ترویج زایمان طبیعی ایمن، نشریات آموزشی برای مادران را تهیه و با روش مشخص در اختیار مادران باردار قرار می دهد.		
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل	
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر	
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی	
مشاهده	تهیه پمفلت/ نشریه آموزشی برای مادران با موضوع مراقبت های دوران بارداری، زایمان و پس از زایمان *	
مصاحبه	توزیع پمفلت/ نشریه آموزشی برای مادران با موضوع مراقبت های دوران بارداری، زایمان و پس از زایمان با روشی مشخص** برای تمامی مادران باردار	
توضیحات	* دستورالعمل برنامه ترویج زایمان طبیعی در طرح تحول نظام سلامت **ضمن برگزاری کلاس های آمادگی برای زایمان (۸ جلسه آموزشی) ویژه مادران باردار در بیمارستان، توزیع پمفلت های آموزشی مراقبت های دوران بارداری، زایمان و پس از زایمان صورت پذیرد.	
هدایت کننده	کمیته ترویج تغذیه با شیر مادر، کمیته ترویج زایمان طبیعی و ایمن	

ب ۵ ۱۰ بیمارستان از رعایت دستورالعمل " بیمارستان دوستدار مادر " اطمینان حاصل می نماید.

دستاورد استاندارد

- اخذ لوح بیمارستان دوستدار مادر
- ارائه مراقبت های ایمن به مادران و نوزادان

سنجه. بیمارستان در راستای استقرار گام های ده گانه استاندارد دوستدار مادر " برنامه ریزی و اقدام نموده است.		
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل	
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☒ دوستدار مادر ☐ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر	
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی	
مشاهده و بررسی مستند	۱ اجرای گام های ده گانه استاندارد دوستدار مادر*	
بررسی مستند	۲ اخذ لوح دوستدار مادر	
توضیحات	*آخرین نسخه ابلاغی کتاب "راهنمای کشوری ارائه خدمات مامائی و زایمان"، بازنگری دوم این کتاب طی بخشنامه ۴۰۰/۱۱۰۵۶ مورخ ۹۱/۸/۲۳	
هدایت کننده	رئیس/ مدیرعامل بیمارستان، رئیس بخش زایمان، کمیته ترویج زایمان طبیعی و ایمن	

ب ۵ ۱۱ بیمارستان از رعایت دستورالعمل " بیمارستان دوستدار کودک " اطمینان حاصل می نماید

دستاورد استاندارد

- اخذ لوح بیمارستان دوستدار کودک
- ارائه مراقبت های ایمن به مادران و نوزادان

سنجه. بیمارستان در راستای استقرار گام های ده گانه استاندارد دوستدار کودک برنامه ریزی و اقدام نموده است..		
سطح سنجه	☐ الزامی ☒ اساسی ☐ ایده آل	
استاندارد مرتبط	☐ آموزش ☐ ایمنی بیمار ☐ هتلینگ ☐ دوستدار مادر ☒ دوستدار کودک ☐ ارتقاء سلامت ☐ سایر	
روش ارزیابی	گام اجرایی / ملاک ارزیابی	
مشاهده و بررسی مستند	۱ اجرای گام های ده گانه استاندارد دوستدار مادر*	
بررسی مستند	۲ اخذ لوح دوستدار کودک	
توضیحات	*دستورالعمل های مرتبط : راهنمای پایش و ارزیابی مجدد بیمارستان دوستدار کودک	
هدایت کننده	رئیس/مدیرعامل بیمارستان، رئیس بخش زایمان، رئیس بخش کودکان، رئیس بخش زنان، رئیس بخش نوزادان، NICU، رئیس بخش نوزادان	